

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

VI. Resolutiones circa sextum Decalogi Præceptum

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

nis. Unde dum Duces vel Officia-
 ris, tota cohors cēseri potest obnoxia.
 Sic enim & ipsi milites, si ab aliquibus
 de aliqua urbe damnum passi sunt, illi
 cives omnes illius communitatis in-
 surgere se jure posse putant, vel detur-
 nando, vel spoliando, vel damna repe-
 tendo. Sic ergo & ipsi corpus unum
 politicum efficiunt, cui morali quadi-
 ratione imputantur hæc damna. Est
 aliquid hic non ab simile *Reprasalia*
 per quæ agitur in cives quoslibet ali-
 cujus cōmunitatis, licet innocui sint
 & nullum læserint hi in particulatim.
 Hoc tamen differentia est in nostro
 casu, quod *Reprasalia* indicantur au-
 ctoritate publicâ; hi autem in milite
 istos agere videantur auctoritate pri-
 vatâ, quia satisfactionem nullatenus
 sperant alia via.

CAPUT VI.

Resolutiones circa VI. Decalogi

Præceptum.

I. **Q**VAERO. De quibus sint inter-
 gandi pœnitentes circa hoc.

ceptum

ceptum? Resp præter perfectas species luxuriæ, fornicationem, stuprum, adulterium, raptum, incestum, sacrilegium, pollutiones voluntarias, sodomiam, &c. hic prohiberi etiam omnia quæ ad similia tendunt. Ideo hic interrogandi sunt. 1. An non habuerint cogitationes venereas, quibus voluntas efficax juncta fuerit? 2. An non saltem delectationes internas habuerint, cogitando de rebus venereis, & licet illas opere complere noluerint, an tamen in illis non sibi complacuerint? 3. An non permiserint tactus inhonestos, vel exercuerint tales tactus erga alios vel erga se? 4. Interrogandi de osculis ex quibus motus libidinosi exurgere potuerint. 5. De visu libidinoso, de verbis inhonestis, de cantionibus & libris impudicis, choreis, & similibus.

2. *QUAERO. An oscula sint peccata mortalia?* Resp 1. Certum est illa quandoque non esse peccata, si ex amicitia & benevolentia honesta, juxta patriæ consuetudinem fiant. Certum etiam

est esse mortalia, si fiant causa delectationis concubitus extra Matrimonium : ita ut quis sibi in osculo tamquam signo repræsentet copulam, & in ea delectetur, vel per illa allicere intendat ad cubitum. Resp. 2. Oscula etiam judicantur mortalia, licet quis non intendat copulam, nec in ea delectetur ; sed solum illam voluptatem carnalem & sensibilem, quæ ex osculo oritur, quærat, non intendendo ulteriorem. Hæc est communior sententia, & tutior. Altera tamen quæ dicit solum esse venialia, si absit periculum consensus ulterioris, & periculum pollutionis, nō videtur improbabilis. Hanc tenet *Mart. de Magistris*, & alii qui recentiores, in eamque inclinavit *Navarr. de Pœnit. dub. 1. c. Si cui*. Atque rationes hujus sententiæ prosequitur *Less. l. 4. c. 3. dub. 8*. Certè difficile planè est Confessariis, peccati mortalis mox condemnare juvenes nobiles & procos, quos passim reperies aliquibus osculis uti erga procas, atque puellas quas visitant, nec sibi hinc

hæ formant gravis peccati conscientiam, licet aliquam inde voluptatem perceperint, vel quæsierint; si modò nulla intervenerit voluntas alicuius attractus impudici, vel periculum actus aut consensus ulterioris. Difficile etiam est denegare eis absolutionem sacramentalem, si à similibus osculis abstinere noluerint, cum asserant impossibile moraliter esse, ut non incurrant quandoque oscula cum aliqua voluptate, eo quod deceat ipsos conversari inter puellas ad ambienda matrimonia; & honestas recreationes, & familiaria colloquia eis exhibere. Ratio igitur cur non videantur statim peccati mortalis condemnandi, est: quia voluptas illa ex osculo captata videtur spectare ad parvitatem materiæ in hoc genere peccati, & solum remotè disponere ad voluptatem mortalem, quæ in concubitu carnali est: Sic ergo voluptas illa venialis censeri potest, sicut quæ remotè disponit ad alia peccata mortalia, solùm in genere peccati venialis censentur: v. g. litigiũ disc

ponit ad homicidium, haustus immo-
 deratus ad ebrietatem; non tamē mor-
 sunt mortalia peccata. Quapropter et-
 tiā illa voluptas inter sponfos & spon-
 sas non censetur peccatum, si sit sine
 periculo pollutionis: quia nimirum
 remotè solum disponit ad actum prin-
 cipalem conjugii; ratione verò spon-
 salium jus eis ad ista competit, quia
 sunt solum dispositio & præparatio ad
 matrimonium. Itaque in aliis quam
 sponfis judicabitur voluptas illa ex-
 gua, sicq; venialis, nisi sit cum libidi-
 nis ardore conjuncta, & periculo pol-
 lutionis. Unde adverto multos qui
 peccati mortalis condemnant oscula
 sic loqui: *Qui osculis vacant libidi-
 nosè*, ita loquitur Cajet. Armill. &
 alii; ideoque videntur loqui de replen-
 catis osculis, & cum mora & ardore
 libidinis datis: ob periculum enim
 consensus ulterioris, vel pollutionis
 mortales sunt. Resp. 3. Amplexus, oscu-
 scula & tactus qui non sunt turpes &
 impudici, si solum habeantur ex joco
 vanitate, levitate, absque delectatio-

ne venerea intenta, & si insurgat eâ re-
 pressâ, non excedunt culpam venia-
 lem; censetur enim ea materia exigua,
 si delectatio venerea absit. Ant. Diana
par. 5. tract. 5. resol. 5. Hæc omnia de
 osculis hic tractata, de verbo ad ver-
 bum citat. Et quia ipse *in rebus vene-
 reis negat parvitatem materia dari*, sen-
 tentiæ, quam non improbabilem hic
 dicimus, adversatur. Quare ad mayo-
 rem rei explicationem.

Adverte 1. Quæ hic trado non dici
 ut laxentur habent in materia lubri-
 ca, sed quia interest Confessariorum
 (qui sæpe hic aguntur) scire proba-
 biles etiam in hac materia sententias.
 Unde dixi alteram communiorem es-
 se & tutiorem, & per consequens in
 praxi ordinariè sequendam & consu-
 lendam. Adjeci, non videri tamen hæc
 improbabilem, ob auctoritatem non-
 nullorum Doctorum, & ob allatas ra-
 tiones. Non ergo debuit dicere, hanc
 esse absolutè meam Diana sententiã.

Adverte 2. Hæc oscula, quæ senten-
 tiã probabilis dicit, non mortalia, non
 voca-

vocari *Oscula libidinosæ*, strictè loquendo. Illa enim absolute *libidinosæ* vocatur, quæ fiunt ad quærendam ex illis delectationem veneream: *Est autem delectatio venerea, illa quæ consurgit ex commotione partis inferioris circa genitalia. cum commotione spirituum generationi subservientium.* In hac porro si sibi complacere, vel in illam consentire semper est mortale, licet non intendatur, vel pollutio, vel concubitus. In tali ergo delectatione nõ datur puritas materiæ, ubi adest consensus. Hæc autem delectatio de qua loquimur, ex osculo obiter captata, sensibilis est, sive *sensibilis & organica*, ut alii qui loquuntur Theologi, exurgens ex quadam proportionem rei tactæ cum organo sensus, nec ulterior delectatione intenditur; imò si exurgat aliqua commotio in inferiori parte, displicet, & quoad fieri potest, reprimitur & repellitur à voluntate. Hinc igitur delectationem obiter ex osculo ortam non improbabilis sententia intra venerealium peccata computat; quia licet

liqui

liquid impuritatis sensualis ex corruptione naturæ secum ordinariè vehat, tamen osculum tale sejungi potest à libidine & libidinis ardore, & à periculo pollutionis, quando non fit multa cum replicatione.

Itaque, cum osculum sit actus honestus & non impudicus, sicut & attentus faciei aut manuum; fiatq; obiter inter procos & procas, ad alliciendum vel fovendum honestum amorem & familiaritatem, & ordinetur ad ambiendum matrimonium, sitque ut suppono, sine periculo pollutionis, vel ulterioris consensus ad turpia, non dicitur strictè loquendo, *versari in re venerea*, in qua dicitur non dari parvitas materiæ. Quapropter veneramur *Decretum Claudii Aquaviva pro P.P. Soc.* quod citat Diana; sed ejus etiam verba ponderanda dicimus, quæ habent: *In re venerea exiguam voluptatem deliberatè quæsità, nõ esse excusandã à mortali*; prohibetq; suos ullo modo contrarium docere tamquam probabile. Illud ergo. *In re venerea, strictè est accipien-*

cipien-

capiendum. Quomodo etiam intelligenda est responsio Cardinalium, si qua sit approbata à *Clemente 8.* asserens in rebus venereis non dari parvitatem materiæ. Alioqui dicere oportere quod puellæ manum vel faciem attingere ex aliqua levi voluptate, brachium torquere, digitum premere, pedem pulsare, sine alia prava vel impudica intentione, semper sit mortale, imò in faciem intendere, alloqui, conridere cum diverso sexu, semper esse mortale. Quod quidem est contra communem Theologorum sententiã. *Voluptas* enim illa quæ hic captatur, separari potest à venerea & libidinosa quamvis possit dici ad eam remote disponere, ideoque venialem culpam contrahere. Et hæc diximus esse non improbabilia, quamvis optarem ut Confessarii rigidã reprehensione huic obviarent.

3. *QUAERO, An tactus impudicus, si in partium inhonestarum, sit mortalis, si aliquid ulterius intendatur? Resp. talis contactus si fiat causa voluptatis est*

mortalis

mortalem si autem causa medicandi, vel alia quæ justa censeatur, potest non esse peccatum. Addunt aliqui; si talis contactus non fiat causa voluptatis carnalis, sed solius curiositatis sine periculo pollutionis, per se non esse peccatum mortiferum: eo quod sub alia quadam ratione apprehenditur, quæ tam vim ad naturam concitandam non hebet, & affectus non quærit in eo voluptatem carnalem; sed curiosæ cognitionis. Vide *Less. l. 4. c. 3. dub. 8.* Porro quando tactus est inhonestus & mortalis, etiam illum permittere est mortale. Si autem tactus sit honestus, potest permittere mulier se tangi licet motus exurgat aliquis, modo absit periculum concensus: Qui tamen adverteret in alio animum libidinosum, non debet permittere nisi justa ratio excuset, alias censeretur alterius peccato consentire.

4. QUÆRO: *An quærere ex visu aliquam delectationem sensibilem, sit peccatum mortale?* Resp. si sistatur in sola delectatione quæ ex visu oritur, non esse

esse mortale, modò absit periculum
 pollutionis, & ulterioris consensus.
 Differentia enim est inter tactum
 visum, quod tactus suapte naturâ
 ducitur ad libidinem excitandam,
 ita visus; nec habet is ita sensibilem
 voluptatem, nec ita corpus commo-
 vet. Unde videtur quod voluptas in-
 percepta ad parvitatem materiæ spe-
 ctare dicenda sit. Si tamen aspectus e-
 set omnino turpis, puta partium ob-
 scænarum, fieretque cum mora, peri-
 culosus omnino esset, & stimulus
 potentissimus ad luxuriã. Sic David Re-
 cecidisse memoratur. Ob periculum
 igitur posset quis mortaliter peccare
 immorando tali aspectui, nec se ave-
 tendo.

5. *QUAERO. An turpiloquium, vel
 ejus auditio, sit peccatum mortale?* Respon-
 detur non esse; si quis turpia narret, vel au-
 diat ob delectationem tantum quæ
 ipsa narratione percipitur, absque
 ulteriore intentione. Item si hæc narra-
 tur vel audiantur solùm ex levitate
 vanitate, ad vanum solatium. Si qu-

verò faciat id animo excitandi se vel alios ad turpia aut cum periculo consentiendi in illa; mortale peccatū est.

6. *QUAERO. Quando motus venereū censeantur esse mortales? R. I.* Si à voluntate excitentur, vel etiam illis aliunde excitatis voluntas consensum præbeat, mortale peccatum committitur. *Resp. 2.* Si hos motus nec voluntate homo excitet, nec sua actione intendat, nō sunt mortales ratione causa quam homo posuit, si illa tantū sit venialis ex se. Ex. gr. per hæc verba jocosa aspectum immoderatum, lectionem curiosam, & similia, aliquis se exponit periculo turpis motus, non tamen illum intendens, immò vellet nō exurgere; tales actiones nec ex se, nec ex periculo similis motus censeantur mortales. Ita *Vasq. in 1. 2. disp. 108.* asserens ea de re hæctenus non fuisse controversiam. Certè consonum videtur fragilitati humanæ, ut homo non teneatur sub peccato mortali vitare omnem actionem levē, ex qua est periculum ne exurgat aliquis motus naturalis

turalis dissonus rectæ rationis; alioqui vix possemus quippiam vel loqui, vel audire, vel videre sine periculo peccati mortalis. Et cum hi motus facillimè exurgant, ut censeantur mortales, videtur requiri majus voluntarium quàm sit id quod solum est voluntarium aliquo modo in causa quæ sit tantum venialis. Sic etiam tactus si non sint impudici, non videntur peccata mortalia, licet sint occasio alicujus motus, si absit consensus periculum. Alioqui omnem penè cõversationem juvenum cum puellis, in choreis, in levibus recreationibus, in colloquiis aliquantum familiaribus, oporteret condemnare peccati mortalis, cum facilè aspectus nimis fixus, manuum aut faciei attactus, blanditiæ in verbis, & similia, quæ sunt venialia intercurrant, quib. nonnulli motus non infrequenter sese interserunt, sed sine deliberato consensu voluntatis. Et hos igitur censemus veniales: quia causa venialis.

COROL

COROLLARIUM.

EXiam dictis resolvi possunt varii casus in speciali hanc materiam concernentes.

1. *Casus* Qui pueros osculantur ex amore tenero infantilis ætatis, licet forsitan aliqua quandoque delectatio & sensualitatis motus exurgat ex molitie carnis infantilis, vel non peccant vel solum venialiter peccant, si in his motibus non sibi complacent.

2. Ancillæ quæ puellulos vestiunt, lavant, & ideo quandoque genitalia puerorum attingere & adspicere contingit, non peccant, licet motus aliquis sensualitatis sese interferat, si ipsis ille motus non placet. Ratio est, quia officium debitæ servitutis hæc ab ipsis quandoque postulat. Si verò ex curiositate adspiciant vel attingant sine necessitate, non erit plusquam veniale, nisi periculum propinquum morosæ delectationis vel libidinosi consensus inde illis evenit; quod facile posset evenire, si moram aliquam in simili visu, vel attactu trahant.

3. Famuli circa equos, jumenta, aut alia pecora versantes; si contrectent genitalia pecorum ex quadam libidine, non solum peccant mortaliter, sed & istud referendum est ad speciem bestialitatis; est enim actus quidam inchoatus. Nec videntur facile excusandi, si id faciant ex curiositate, quia ille attactus omnino periculosus est, nisi sit valde leviter factus.

4. Qui aspicit ex curiositate bruti coëuntia, non videtur peccare mortaliter; si absit morale periculum delectationis libidinosæ, in quam aliquando transit curiositas nimia; maxime quando in similibus trahitur moraliter. Est verò differentia inter tactum & aspectum, quod efficacius moveat tactus ab libidine, quam aspectus; ideoque magis periculosus est. Aspectus tamen viri cum muliere concumbentis natura sua efficaciter movet ad libidinem, ideo omnino vitandus foret sub gravi peccato, ob periculum. Hinc quandoque graviter peccare possunt parentes vel conjuges, qui in eodem cubi-

culo

cul ubi pueri vel ancillæ decumbunt, conjugio ita in discretè vacant, ut qui in eo cubiculo sunt, facile advertant quando commiscantur, & exinde aliquod periculum libidinosæ commotionis subeunt.

5. Personas ejusdem sexus simul in flumine natantes, si casu aut ex curiositate contingat sese aspicere etiam in partibus inhonestis, non condemnari peccati mortalis, si absit libidinosus animus. Aliud est de personis diversi sexus si se nudas aspicerent; quia tunc morale periculum est libidinis.

6. Qui seipsum aspicit nudum etiam in partibus inhonestis, ordinariè non peccat nisi venialiter, licet id fiat sine causa, & ex curiositate; quia minus movent propria pudenda quam aliena, minorque est indecentia: quod si fiat ex causa aliqua, non est veniale. Sic sine peccato is qui sentit pruritus in his partibus, potest illas ut pruritus sedet refricare, vel abstergere ab immunditia. Similiter attactus qui sunt ab aliquo erga se, rationabili et-

jam sine causa (non tamen animo ex
citandæ libidinis) culpam venialem
non excedunt.

7. Qui componunt cantiones om-
nino impuras & lascivas, ordinari-
mortaliter peccant; quia vix contine-
get quod aliquis inde mortalis libi-
dinis occasionem non accipiet. Qui
autem illas cantant, secundum inten-
tionem quâ id faciunt, judicandi sunt
gravius vel levius peccasse; aut juxta
periculum quod sibi vel aliis per hoc
creant. Immo generalis hæc regula
advertenda est de tactibus, aspectibus,
cantu, turpiloquio; vel auditu
turpium rerum, quod venialia esse
possunt ex vanitate, levitate, curiosi-
tate; tamen semper æstimandum esse
periculum morale libidinis, cui ali-
quis se vel alium exponit. Quia in
quisque debet suæ satisfacere consci-
entia, quia periculum illud diversum
est pro ratione personarum. Nam quod
uni periculosum est, alteri non est; &
quod respectu unius propinquum pec-
candi periculum ingenerat, respectu
alteri
gen-
8.
& ju-
sualis
jam e-
mora-
lis; o-
ordin-
trans-
tur,
qua
nion-
obpa-
dam
cula,
mnar-
solur-
fiunt
cubi-
actus
Tra-
9.
nam
perfo-
quar-
alte-

imo ex alterius non nisi remotum periculum
veniale generat, vel etiam nullum.

8. Est de osculis inter juvenculos
& juvenclas, ex quibus aliqua sen-
sualis delectatio oritur. Atque de his
jam dictum est, si fiant cum ardore &
mora, puta replicatis diu in ore oscu-
lis; ob periculum morale, mortalem
ordinariè culpam afferre. Si verò in
transitu fiat osculum, cui vix inhære-
tur, licet voluntas seu delectatio ali-
qua captetur, posse secundum opi-
nionem multorum veniale id judicari
ob parvitatem materiæ. Immo qui-
dam hæc negant vocari libidiosa os-
cula, quæ passim à Summistis conde-
mnantur peccati mortalis; illa enim
solum inter libidiosa recensent, quæ
sunt ex intentione delectationis con-
cubitus, sive pollutionis, aut similis
actus luxuriosi. Videri potest Filiuc.
Tract. in 6. Præcept. c. 9.

9. De osculis partium pudendarum,
nam & hæc etiam contingunt inter
personas impuras, tam conjugatas,
quàm non conjugatas, ut ex cōfessio-

ne cognovimus. De his certū est gra-
 via mortalia esse inter non cōjugatos
 inter conjugatos autem non cēsēt esse
 mortalia *Vinc. Filiuc. loco jã cit. c. 10. n.*
 195 quamvis indicent similia hominū
 valde esse libidini deditū, ideoq; gra-
 viter reprehēdēda. Hinc resolve qua-
 stionem à quodam Pœnitente mihi
 propositam: An qui per similia oscula
 peccarit cum illa cum qua jam fornicatus
 erat, teneretur explicare in confessione?
 An etiam irrita fuisset confessio, in qua
 ex pudore illa circumstantia explicata non
 fuisset? Resp. cum similia vel præcedunt
 vel subsequuntur actū fornicarium, in
 principali confessione vidētur contineri
 Sicut ergo actus præambuli vel consequentes
 immediatē actum fornicationis nō debent
 speciatim exprimi, sunt n. vel tendentes
 ad illum principalem actū, vel significantes
 complacentiam in illo: & de hoc actu
 judicari potest: quia non mutat speciē
 peccati, sed videtur solum indicare
 complacentiam in ordinata libidinis
 jam peractæ vel peragenda.

gendæ. In opinione tamen eorum qui
circumstantias aggravantes volunt ex
obligatione confessioni subjiciendas,
hæc videretur explicanda. Quod si ve-
rò quis non explicuerit eam ob pudor-
em, existimans tamen necessariò
confitendam; tunc censetur fecisse
confessionem nullam, ob erroneam
quam sibi formavit conscientiam; &
quod si dubitavit, debuit, dum omit-
tere illius confessionem voluit, pro-
babili ratione dubium deposuisse, ali-
as etiam censetur irritam fecisse con-
fessionem, exponendo se periculo di-
midiandi Confessionem.

10. Est de verbis quibusdam valde
scurrilibus & impudicis, quæ ex ira &
impatientia in ore aliquorum versan-
tur. Sic Galli irati in quempiam, quan-
doq; hæc infamia verba pronuntiant.
Va' en faire ta Mere: quasi diceret: *Va-
de fornicatū cū Matre*. Certè hæc & si-
milia nō possūt excusari à gravi peccato
to, si ex advertetia pronūciētur, & nō
ex sola surreptione. Ratio est, quia li-
cet non intendant plerūque id quod

illis verbis significatur ; tamen continent gravem contemptum personæ in quam similia verba intorquentur. Dixi, si ex advertentia & deliberatione quis similibus utatur, nam inter viles personas ob malam educationem & perversam consuetudinem, effluere solent ex ore in subita passione, sine plena advertentia, vel ex levitate quadam pronunciari.

II. Est de choreis. De his nimis scrupulosi vel anxii Confessarii & Pastores audiant quod scriptum est *Vinc. Filiuc. Pœnitent. S. D. N. ad S. Petrum.* Rusticis in diebus festis non sunt prohibendi à choreis, modò fiant post missam; tum quia otio aliter vacarent, quod pejus esset : tum quia fiunt pro more Regionis & coram aliis publicè, ideoque magna ex parte aufertur libidinis occasio : tum denique, quia videntur conciliatrices omnis benevolentia, inter adolescentes & puellas, unde sæpius contrahuntur matrimonia inter illos. Tollendi tamè sunt abusus, si qui misceantur, & modestia
procur

procuranda quo-ad ejus fieri potest.

Hæc ille *Tract. 33 in 6. Præcept. c. 10. n.*

224. Similiter loquitur *Cajet. V. Chore.*

12. Est de missione litterarum aut munerum. De hac re dicendum, si litteræ ad amorem pravum incitent, esse peccatum mortale eas scribere vel destinare; similiter & de muneribus ex pravo sine amoris illiciti missis dicendum.

7. *QUAERO. An possit dari ignorantia invincibilis de fornicatione, aut aliis speciebus consummatis luxuria, ita ut quis non peccarit mortaliter fornicando, quia ignorabat esse peccatum mortale?*
 Resp. apud Christianos vix posse talē ignorantiam invincibilem esse, ob instructionem quæ solet dari. Dico *vix*, nā fortè aliquis vulgaris & rudis homo quia videt in urbibus publicè meretrices permitti, & quia nescit distinguere inter licitum & permissum, putans esse licitum quidquid est permissum, posset ignorare ad meretricem accedere esse peccatum grave; si ea de re numquam instructionem habuerit:

maximè quia quibusdam in Regionibus illud est adeò commune, ut vix pro peccato reputetur, ut quidam de Italia tradunt.

Quantum ad peccatum mollitiei, siue pollutionis voluntariæ, existimo posse ignoratiam invincibilem illius frequētius in hominibus rudibus reperiri. Nam frequenter ex confessionibus reperi, plerosque rusticos nunquam in juvētute hæc confessos fuisse; asserebantq; se nunquam ea de re sibi conscientiam formasse, nec fuisse instructos. Immò inter cōjugatos adhuc reperiuntur, qui absente conjugē existimant sibi illos contactus quibus se polluunt licitos esse. Itaque munus est Confessariorum, Pastorum, Concionatorum, Catechistarum de his plebem rudem pro occasionis opportunitate erudire: quod si nihil unquam audierint, non video cur ignorantia invincibilis quandoque hic dari non possit; quia licet deducantur ista ex principiis quibusdā lumine naturali notis, non ita tamen evidenter
fuit

sunt nota, ut in nullum possit cadere ignorantia. Ob hanc ignorantiam tales rustici non tenentur iterare confessiones in quibus peccatū mollitiei non fuit expressum; securius tamē est eos ad id deducere ut iterent, quia difficile est judicare an talis ignorantia fuerit omnino invincibilis.

Adverte etiā ignorantia sātis communē in juvenibus confitentibus quidem se fornicatos cum aliqua puella, sed non adjicientibus se ut generationem impedirēt, extra vas fœmineum seminasse. Hoc enim est alterius speciei peccatū, ad peccatum contra naturam spectans, & specialiter exprimendū, vel interrogandū à Cōfessario non enim id frequenter contingit.

8. *QUAERO. de stupro. An cōseatur stuprum quando virgo consentiens cognoscitur nec ulla vis ei infertur.* Resp. mul-
torum esse sententiam non esse stuprum, nec speciale peccatum, sive non esse peccatum à fornicatione specie diversum, nisi per vim tollatur integritas carnis. Ratio est, quia neque

in ratione luxuriæ specialis hic deformitas concurret in cōcubitu cum virgine, si fiat in vase naturali, neque in ratione injuriæ, cū ipsa consentiat, volenti autem & consentienti non fit injuria, Nec refert quod sit in potestate parentum; quia habet jus in corpus suum, & illius est doctrina, ita ut nemini propriè faciat injuriam, sicut nec corrupta propriè alicui faciat injuriā corpore suo utens, licet sit sub potestate parētum, Ipsa autem prævidens, vel qui eam carnaliter cognoscit, magnum inde mœrorem aut infamiam parentibus & familiæ oriundam, aut lites & inimicitias, potest contra charitatem erga proximos, sive contra reverentiam erga parētes, gravem ideò culpam committere ultra culpam fornicationis. Sed cum hæc eadem oriiri possint ex fornicatione cum filia corrupta sub potestate parētum existente, non sunt specialiter referenda ad culpā concubitus cum virgine, ut inde specialis malitia & propria stupri species exurgere dicatur. Nam & hæc

contin-

contingunt ratione evulgationis, potius quam ratione deflorationis, quæ potest manere occulta, unde talia exinde non essent secutura. *V. Less. l. 2. c. 10. dub. I.*

Ex dictis inferunt hujus sententiæ auctores, cogitationes seu delectationes morosas in virgine, vel in adolescente, circa virginem, licet sint peccata mortalia, non habere tamen specialem malitiam mortiferam supra delectationes morosas de fornicatione, nisi sint conjunctæ cum voluntate inferendæ violentiæ. Quod ponderandum puto à Confessariis, quibus non parum molestum est interrogare adolescentulas tales cogitationes confitentes, an sint virgines: sic enim peccatum corruptionis jam fortè alias confessum tenerentur aperire. Nec etiam minus molestum interrogare adolescentes, an cogitarint de virgine, cum frequenter rudes respondeant se nescire an ea de qua cogitarint, sit virgo, vel non, nec de hoc se reflexionem fecisse, putantque tum adolescentulæ, tum

tum

um adolescentes has interrogationes ex curiositate & nimio sciendi desiderio à Confessariis provenire Per hanc itaque opinionem dictam à multis anxiiis interrogationibus eximuntur Confessarii, habetq; graves auctores inter quos *Sot. Les. Vasquez Suar. Sanch. Pet. Navarra, & alii.*

*Quæres, an puella qua violenter con-
stupratur, vel impudicè per vim attin-
gitur, debeat clamare, ut conseatur ex-
cepta à peccato sive à consensu? R. ut non
peccet coram Deo mortaliter, sufficit
obniti, & interiorem consensum non
dare licet aliquam delectationem per-
ciperet. Quoad forum autem exte-
rius, illa præsumeretur consensisse,
quæ intra civitatem existens, non
clamavit, nec opem petiit, sed id non
est necessarium in foro interiori, ut
expressè docet ex *Soto Navarra. cap. 16.
n. 1.* Immò *Sot.* dicit non teneri etiam
propriis membris resistere, eo quod
satis sit non se componere, aut præpa-
rare ad obscænum actum; quod verum
erit, si ex timore non audet resistere.*

Apta-

Aptare autem ad id membra, tibias aperire, vestem elevare, aut simile quid agere, existimat *Navar.* esse quodammodò cooperari, & non solum pati, licet consensus interior non adesset pro fornicatione vel delectatione.

9. *QUAERO.* Ad quid tenetur corruptor virginis? Resp. si liberè consensit, ad nihil tenetur; quia volenti non fit injuria. Item si puella remisit damni compensationem, corruptor ad nihil tenetur, quia illa potest cedere juri suo. Si verò fraude usuram corporis extorsit, vel violenter, etsi nil promiserit, tenetur vel matrimonio eam sibi jungere, vel damnum compensare. Potest que Pater puellæ vel ipsa recusare matrimonium, & exigere quanti pluris eget ad alteri liberè pro sua conditione nubendum. Corruptor autem si velit damni compensationem præstare, non cogitur in foro conscientia eam in uxorem accipere, nisi expresse vel tacite promiserit, aut nisi a iudice ad id condemnatus fuerit. Quod si adolescens solum precibus importunis usu-

iam

iam corporis impetrarit, non tenetur ad dicta in rigore, quia preces violentiam non inferunt. Quod si puella fraude vel vi corrupta æque commodopotita fuerit nuptiis, ita ut nihil detrimenti acceperit, nulla restitutio est necessaria, cum nullum damnum fecerit; defloratio autem pudicitia est irreparabilis, nec pretio æstimanda venit.

Difficultas est, si promissum fuerit matrimonium fictè? Resp. nihilominus teneri ducere, quia promissio facta est in modum contractus, unde cum ipsa ex parte sua compleverit contractum, tenetur etiam ipse complere ex parte sua, prout exterius iudicio Prudentum sonat, nec sufficit dotare, nisi ipsa consentiat. Excipiunt tamen hic Doct. aliquos casus.

1 *Casus*. Si ipse sit longè nobilior vel ditior, & maximè si ipsa id sciverit, *Item*, si ex conjecturis facile poterat conjici ipsum non sincerè promittere, quia ambigè, quia inconstanter, quia apertis exaggerationibus lo-

que

quebatur. Quia tunc non præsumitur decepta, sed deceptionem fingere. Immo aliqui putant non teneri deceptorem, quando ipsa potuit advertere deceptionem.

2. Si grave damnum, vel scandalum ex tali matrimonio sequeretur.

3. Si illam contingat postea cum alio fornicari.

4. Si putabat illam esse virginem, & in conjunctione deprehendit esse corruptam. Tunc enim deceptus fuit. Et tunc aliqui, inter quos *Sanch. l. 1. de Matrim. Disp. 10.* Putant non teneri quidem dotare. Quod si scivit corruptam, & promisit fictè matrimonium, idem *Sanchez* cum quibusdam putat, quod non tenetur ducere, sed sufficere pecuniâ compensare. Rationem afferunt, quia corrupta exigendo tale matrimonium pro corporis usura, nimium exigit. Non n. tanti aestimatur copula cum corrupta, ut matrimonio ejus debeat compensari. Si tamen esset vidua honesta, cui aliàs gravis impenderet infamia nisi ducatur, videtur ille

ille

ille teneri qui etiam fictè promisit.

Sed peres, qui vovit Religionem, postea sub promissione facta vel verè decipit puellam, potest ne ingredi. Resp. non posse sed tenetur ducere, ipsa votum ignoravit, nec velit aliam compensationem. Factus est enim illicitus ingressus, cum tam gravi damno puellæ. Si verò illa scivit; non potest urgere nuptias, quia non bona fide contraxit, cum sciret ipsum non posse promittere. Idem dic si ipsa sciebat ipsum vovisse castitatem. Immo in his casibus non tenetur aliter compensare, quia illa ab ipso non fuit decepta.

10. *QUAERO. de adult. Ad quid tenetur adulter, si partus est secutus?* Resp. teneri pro alimentis à tertio prolis anno, certum ei sit moraliter esse suam prolem. Non videtur autem certum quòdiu habet rationem probabilem dubitandi; & quòdiu illam habet, ad nihil tenetur. Cum enim melior sit conditio possidentis, non tenetur solvere, nisi constet ei se debere. Quod si consulue

rit, siue auctor fuerit mulieri ut pro-
lem illam supponat quasi legitimam,
& illa succedat in hæreditatem, tene-
tur etiã de damno legitimis inde se-
cuto. *Dico*, si auctor fuerit suppositio-
nis *Quia* si nec consuluerit, nec hujus
suppositionis auctor fuerit, quidam
cum *Soto, Henriq. Penna,* & aliis pro-
babile putant, quod non teneatur.
Quia verè non est causa damni, nec il-
lud intendit, sed ex aliena actione pro-
venit. Nec refert quod Matrem in
quamdam videatur necessitatem con-
jecisse, ut supponeret filium istum tã-
quam legitimum, ne si prodat se gra-
ve periculum incurrat; quia non con-
jecit in eam necessitatem nolentem &
invitam, sed volentem; unde ipsa sibi
debet imputare. Contraria tamen sen-
tentia est communior, quia enim ex
adulteri iniquo & injurioso facto fit
quod credatur esse mariti, & ex illa
credulitate, cujus ipse causa est, se-
quuntur illa damna, ipse cum adulte-
ra videtur obligari illa resarcire.

II. *QUAERO. An mulier qua damnata*
sarci-

sarcire nequit: quod orietur ex successione illegitimi in hereditatem, tenentur suum factum proderere? Resp. non tenentur cum periculo vitæ vel famæ, quia hæc sunt bona superioris ordinis, quæ non sunt exponenda necessariò pro rebus inferioris ordinis. *Deinde, non tenentur se proderere, nisi certa sit damnum aver-*

tendum, hoc tamen vix contingit. Quia filius non tenetur credere matri dicenti se illegitimum; unde mulier potest ferè semper timere tumultus lites, & pericula ex sua revelatione.

Petes ergo quid consilii dabit Confessorius mulieri? Resp. Moneat si habeat particularia bona, ut illis commiserit penset legitimos. Item, ut quantum potest diligentia sua & industria lucrum faciat in eorum gratiam. Item ut quantum ad potest parcat sumptibus, quos iuxta statum posset facere. Denique, si idonea est proles ad Religionem, ducat eam suo consilio.

12. *QUAERO, De peccato pollutionis. An & quando sit mortalis pollutio, quæ voluntaria in causa? Resp. hoc declinat*

successe
 tenent
 non tene
 quia ha
 quæ no
 orō rebu
 a tenetu
 um aver
 ontingit
 ere mari
 le mulier
 umultus
 tione.
 bit Con
 eat si ha
 is com
 ritum po
 a lucrum
 ut quo
 quos ju
 nique,
 nem,
 ollutioni
 utio, qu
 oc decla
 tal

rari posse aliquot conclusionibus.
 1 *Conclus. est:* Si quis det operam rei
 honestæ, licet inde sequatur pollutio,
 modò absit periculum cōsensus in vo-
 luntate, non est peccatum. *Declaratur*
 in Confessario, Studio, Medico, qui
 non tenetur officium suum relinque-
 re; licet inde sequatur pollutio. Sic
 qui ex certo situ in lecto patitur pol-
 lutionem, nec potest sine dispendio
 sanitatis aliter jacere; non peccat; quia
 causam licitam non tenetur cum sani-
 tatis detrimento vitare, si non inten-
 dat illum effectum nec periculum sit
 consensus, Sic qui ex equitatione ce-
 leri patitur pollutionem, & habet
 causam equitandi, non paccat si absit
 intentio pollutionis, & periculum
 consensus.

2. Si quis det operam rei illicitæ,
 ex qua solum remotè sequitur pollu-
 tio, nec directè intenditur, non est ni-
 si veniale peccatū. Sic qui edit edulia
 nimis calida ex aliqua gula, licet sciat
 quandoq; sibi inde evenire pollutio-
 nem si tamen eam non intendat, non

K

est

est condemnandus peccati mortalis. *Similiter* quæ ex nimio potu prævidet sibi id frequenter accidere, nõ propterea peccat mortaliter, si nõ abstinere modò absit intencio directa, & periculum consensus. *Ratio est*, quia obligatio vitandi causam est satis tenuis, & effectus ex illa sequens non censetur nisi imperfectè volitus, quandoquidem nec directè intendatur, nec ex illa causa tamquam dispositione omnino propinqua oriatur; sed potius quadam conditione naturæ, absque voluntatis operatione.

3. Si quis det operam rei illicitæ, qua propinquè nata est oriri pollutio, etiam si eam non intendat, censetur peccare mortaliter, & eam velle causa. Sic qui contactus turpes erga se vel alium exercet, vel qui imaginatione rerum turpium ex delectatione inhæret, si sequatur pollutio, censetur mortaliter & voluta in causa, licet rectè eam non intenderet.

13. *QUAERO. An liceat ullo casu delectari a pollutione, vel de illa præter*

gaudere? Resp. numquam id licere cau-
sa libidinis; ob causam tamen hone-
stam, puta ob causam sanitatis, vel
quia sic tentationes sedatae sunt; mul-
ti probabiliter putant id non esse illi-
citurum; nam quod desideratur, tunc non
est peccatum, sed indifferens, quando-
quidē desideretur ut inculpate obve-
niat, per causas à natura constitutas sine
alia operatione; & cum finis ob quem
desideratur sit bonus non videtur cul-
pa incurri. Si autem licet desiderare,
licet etiam gaudere.

Notent Confessarii quandoque ali-
quos confiteri se passos pollutionem,
cum revera non fuerit perfecta pollu-
tio, sive seminis aut spermatis effusio
ex genitalibus enim ultra urinam & sper-
ma, sive semen, humor quidam terti-
us exoriri quandoque solet, qui aliquid
immunditiae generat, & ex commotione
partis genitalis in viro facile stillat, si-
ne impetu delectationis, ut fieri solet
in seminis decisione; ideoque humor
ille fluens non intelligitur hic sub no-
mine perfectae pollutionis; nec illius

folius periculo se exponere, est mortale: quia ex levi cōmotione oriri potest in juvenibus, puta ex osculo leviter dato, vel attactu etiam levi faciei, aut manus personæ alterius sexus. Interim adverte quod in confessionibus dicant aliqui se passos pollutionem, cum solum passi fuerint aliquid levis hujus immunditiæ, sive serosi humoris, sine delectatione.

14. *QUAERO. Quid de pollutione in semiexperrectis?* Resp. non esse mortalem, quia non est plenum aut perfectum iudicium imò captam in somno pollutionem non tenetur evigilans reprimere, sed sufficit non placere. Ita *Em Sa V. Luxuria.*

15. *QUAERO. De delectatione morosa, an sit peccatum mortale?* Resp. esse peccatum mortale delectari de peccato carnali cogitato, si quis plenè advertat hanc cogitationem & delectationem, & in illam consentiat; licet opus nollit, nec adsit voluntas efficax illius. Si autem sit solum cōfusa & semiadvertentia, non erit nisi peccatum veniale.

Advertat

Advertat verò Confessarius, has delectationes & cogitationes morosas à plerisq; maximè fœminei sexus, non explicari in confessione; ideoque prudenter de his interroget, & discernat. Nam & rudes nihili illas æstimant, si voluntas efficax operis non adfuerit, licet immorati sint cogitationi, solentq; dicere; *Hoc leviter transit, quia postea noluissem;* illud autem potius significat, in ipsa morula temporis præcedente consensum & voluntatem fuisse saltem delectationis.

16. *QUAERO. An delectatio qua sumitur ex cogitatione actus carnalis sortiatur diversam speciem ex conditione personæ cogitata? Exempli causa si quis cogitet de virgine, de conjugata, de consanguinea, de Religiosa, nollet tamen actum complere, sed tamen delectatur? R.* quidam ex recentioribus Doctoribus putant probabiliter, quâdo repræsentata certa persona per imaginem, animus delectatur non ex motivo conditionis personæ, sed tantum de actu pro ut delectabilis est, delectationem non

contrahere speciem novam ex conditione personæ; quia quamvis conditiones personarum differant specie delectationes tamen possunt esse ejusdem speciei.

Itaq; secundum hanc sententiam, quis cogitans de virgine Deo secreta aut de conjugata, aut consanguinea, delectetur de ea etiam ut virgo est, vel ut conjugata est, vel ut consanguinea, actus habet malitiam duplicem, nempe fornicationis & simul sacrilegii, vel adulterii, aut incestus; si autem non feratur ex motivo conditionis personæ, sed solum delectetur cogitatione conjugis alienæ, quia pulchra est mulier, non contrahetur malitia nisi contra castitatem, non verò contra justitiam, quia in tali delectatione non vellet injuriam in maritum, quandoquidem nolle opus externum illi injuriosum explere. Similiter, si persona sit religiosa, vel consanguinea, præscinditur ab hac circumstantia, cum illa non conferat ad delectationem.

Ex hac sententia sequeretur, non est

necesse

necessarium explicare in confessione
 personæ cogitatæ circumstantiam, si
 abfuerit desiderium efficax sive vo-
 untas operis, sed tantum adfuerit dele-
 ctatio. In praxi tamen securius est cō-
 fiteri eam circumstantiam, tum quia
 contraria sententia est communior, tū
 quia difficile est agnoscere, an animus
 steterit in illa simplici delectatione &
 affectu; nam quandoque non deest et-
 iam voluntas operis, si infamia, aut a-
 lia incommoda abessent; & nisi respec-
 tus humani prohiberent.

17. *QUAERO. Quid incestus, & quo-
 modo confitendus?* Resp. est carnalis in-
 ter consanguineos vel affinis abusus,
 & terminatur in quarto gradu; nisi sit
 affinitas ex illicita copula orta: hæc e-
 nim terminatur in secundo gradu.
 Hinc sequitur quod juvenis qui cum
 pluribus fornicatur, si fornicari eum
 contingat cum sanguinea germana il-
 lius puellæ seu mulieris quam antea
 cognoverat, teneatur dicere nō solum
 se fornicatum esse, sed incestum com-
 misisse. Itē multò magis si cum duabus

sororibus fornicetur. Adverte tamen ut affinitas hæc ex illicita copula oritur, necesse esse ut fuerit perfecta copula carnalis, quæ ad generationem sufficiat prolis, qualis non est nisi per quam virile semē recipitur in vas mulieris; quare neque per solum copulationem, neque per quamvis aliam pollutionem, quæ semen intra vas non recipitur, potest oriri affinitas ista. Imò aliqui requirunt utriusque partis seminationem. V. *Dianam. p. 3. tract. Resol. 19. & in Addit. Resol. 24.* ubi multos citat auctores pro hac sententia.

18. *QUAERO. An gradus consanguinitatis & affinitatis necessario sint specificandi in confessione?* R. Duplicem esse hic opinionem. Prima negat, quia dicit non differre specie hos gradus. Videri potest *Cajet, in summa. V. Incestus.* Altera asserit, & hæc est communior & probabilior. V. *Navar. c. 7. n. 4.*

19. *QUAERO. Quando sit sacrilegium confitendum in materia luxuria?* R. peccetur cum persona Deo consecrata, siue sit Religiosus, aut Religiosa

sive Sacerdos, aut in ordinibus sacris qui peccat, aut cū quo peccatur. *Item* si in loco sacro, in Ecclesia, vel in cæmeterio peccatum luxuriæ committatur, vel si voluntariè in illud consentitur, licet opus non sequatur. Debet tamen volūtas, ut supra dixi, ferri etiam in circumstantiam loci sacri; hoc est, non sufficit quod pravam voluntatem concipias existens in loco sacro, sed opus est (ut sit sacrilegium) quod paratus sis voluntatem eam exequi etiā in loco sacro. Adverte verò, Monasterium & Dormitorium non esse loca sacra, quæ peccatum carnis ibidem commissum efficiunt sacrilegium V. *Navar. c. 16. n. 13.*

20. *QUAERO. An Religiosus sese oblectans carnaliter si sit Sacerdos, committat duplex sacrilegium?* R. quosdam affirmare, eò quod etiam seposito voto, in honorem Ordinis Sacri sit annexum impedimentum Matrimonii, unde seposito voto peccaret sacrilegio. Alii non admittunt hic duplex sacrilegium? quia existimant obligationem

K 5 nem

nem servādi castitatem in Ordine Sa-
cro oriri ex voto, itaqua tantum con-
tra votum peccat, & proinde unico
peccato. Et hoc satis probabile est.

De peccatis conjugum dictum est
quando egimus de Matrimonio; ideo
hic non repeto.

21. *QUAERO.* *An illa quae violenter est*
oppressa possit statim semen opprimen-
tis se expellere? *Resp. 1.* Certum est
quod mulier è proprio viro cognita
numquam possit voluntariè semē vi-
ri expellere ad vitandas partus diffi-
cultates, vel ut prolibus nō gravetur
vel etiam ob causam. Similiter nec
mulier quae consentit in virum non
suum, nec puella ad tuendum hono-
rem suum; est enim novum peccatum
mortale post voluntariam copulam
impedire generationem, aut frustra
semen sine suo. *Resp. 2.* quando est o-
pressio violenta à non suo, non solum
potest extrahere opprimentis se vi-
lia, licet semen sit effundendum; sed
etiā mox à cuitu potest semen expelli-
re, quia hoc est defendere se contra

vasorem injustū, quæ invasio & i-
 stitia adhuc nunc censetur moraliter
 perdurare in semine illius qui oppres-
 sit. Ita *Sanch. l. 2. de matrim. d. 22. n. 13.*
 Neque casus hic est extraordinarius
 hoc ærumnoso tempore, in quo mili-
 tes in quascumque obvias mulieres
 vim libidinis exerunt.

Adverte etiam quod mulier quæ in
 actu conjugali non seminavit potest
 statim postea excitare semen; quia id
 non est contra rationem generationis
 sed est complementum actus conju-
 galis, ad proles perfectionem vel ne-
 cessarium, vel saltem conducens. Ita
 tenent nonnulli Theologi cum *Lessio*
lib. 4. cap. 3. dub. 14.

C A P U T VII.

*Resolutiones circa VII. Decalogi
 Præceptum.*

QVAERO. De quibus interrogandi
 sunt pœnitentes circa 7. Præcept.
 R. 1. An non sciēter acceperint, vel de-
 tineant alienum? 2. An non vendide-
 rint, vel emerint cum fraude circa
 pretium, circa rem, circa mensuram,
 aut